

Payí Poro Garesia p̄ropenístyo ŋweáyí nánì eañnarìnì.

Payí r̄ina Jisasoyá s̄iyik̄tyí p̄ropeníst yoí Garesiayo ŋweaḡáyí nánì Poro eañnarìnì. Poro xámì émáyí aṅí t̄ñj̄m̄nì wáf nura nemer̄tná Garesia p̄ropenístyo nánì nuri aṅí obax̄ e e ikw̄róniṅtyo wáf nura emeñiniginì (Wáf wur̄imeiariḡáwa 13:1-14:26). E nemo ám̄ wí e nánì nuri yar̄tná Judayí wí Garesia p̄ropenístyo nánì nuro ámá Poro xw̄iytá Jisaso nánì r̄n̄iṅt̄ yayí win̄ipax̄p̄i wáf urar̄tná Jisasom̄i d̄iṅt̄ wikw̄roḡáyo xeṅw̄f nuréwap̄iyiro réniṅt̄ uriḡfawix̄nì, “Jisasom̄i d̄iṅt̄ n̄iwikw̄roro aiw̄i iyí s̄m̄m̄ s̄fó m̄iwákw̄n̄ipa ero ṅw̄f ikax̄t̄ Moseso n̄ir̄r̄i eañp̄imi enì p̄irán̄iṅt̄ m̄ix̄fd̄ipa ero nerónáyí, Gor̄ixoyáȳné imón̄ipax̄fmanì.” uriḡfápi nánì Poro niṅfá nimón̄imáná payí r̄ina n̄ir̄r̄i eañiniginì. Xeṅw̄f uréwap̄iyariḡáyí r̄f̄w̄f numero sa Jisaso nánì uréwap̄iyiṅt̄pi d̄iṅt̄ ikw̄róf̄rix̄n̄ir̄i n̄ir̄r̄i eañiniginì.

¹⁻² Poron̄i —Nion̄i Kiraisoyá wáf wur̄imeiar̄iṅá won̄ir̄n̄i. Ámá wí Gor̄ixo nánì wáf wur̄imeiw̄in̄igin̄ir̄i n̄irowár̄enap̄iḡfámanì. Wí Gor̄ixoyá wáf wur̄imeiariḡfá wo imón̄f̄win̄igin̄ir̄i n̄ir̄peaḡfámanì. Ápo Gor̄ixo —O Jisas̄i Kiraiso xw̄ar̄p̄áyo dán̄i owiápf̄n̄imean̄ir̄i s̄iṅt̄ wim̄ix̄ṅor̄in̄i. O t̄n̄i Kiraiso t̄n̄i awaú n̄ir̄peaḡf̄ion̄ir̄in̄i. Nion̄i t̄n̄i neḡt̄ n̄ir̄ix̄t̄meá re ŋweaḡfá n̄n̄i t̄n̄i Gor̄ixoyá s̄iyik̄ imón̄iḡfá Garesia p̄ropenístyo aṅí b̄i bim̄i ŋweaḡáȳné nánì payí r̄ina near̄i món̄apar̄iṅwi. ³ “Neḡt̄ ápo Gor̄ixo t̄n̄i neḡt̄ Áminá Jisas̄i Kiraiso t̄n̄i wá seawian̄ri seȳné n̄iwaȳrón̄iro ŋweap̄r̄i nánì seawim̄ix̄ri oépiȳi.”

nimónaríni. ⁴ Kiraiso nene áamá Gorixomi míxídarigfáyí yarigfápa mepa yanfwá nání uyínií yarigfá ríná dání gwíniñí nealkweani nání eníinigíni. E nerfná negf ápo Gorixo “E éwínigíni.” yaiwiñfpi tñni xixeni nerí nene fwí yaríñwápi yokwarímf neaiimíniñí nání yoxáfápmi xe onípikípoyíniñí eníinigíni. ⁵ Ayínáni íníná Gorixomi yayf numéra úwanigíni. E éwanigíni.

“Xwíyfá yayf neainaríñfpi ná bini imónini.” uríñf nánirini.

⁶ Nioni seyfné yarigfápi nání ududf xwé ninarini. Seyfné sini mé Kiraiso wá nseawianíñí seaiñfipimi dání Gorixoniyá oimónípoyíniñí wéyo fá seaumíñíñomi niwíepísamoárími nuro mimóní xwíyfá yayf neainaríñf bimi oxídaneyíniñí yaríñagfá nání ududf xwé ninarini. ⁷ Api nepa xwíyfá yayf neainípxaf bimaní. Áamá wí seyfné ayá nsearemoro xwíyfá Kiraiso nání yayf neainípxaf imóníñfpi náiroayiri ikixeaníro yaríñagfá nání raríñíni. ⁸ Ámáone aírani, añfñajf wo aírani, xwíyfá yayf neainaríñf nioni xámi wáf nsearífná seararíñapi tñni xixeni mísearf xegf bi nsearífnáyf, xe roapíkíníwanigíni. ⁹ Nísearífná ríxa e seararíñwá aiwi ámi axfpi bi osearímini. Gíyí gíyí xwíyfá yayf neainaríñf nioni wáf seararífná arfá nigfápi tñni xixeni mísearf xegf bi nsearífnáyf, xe roapíkíníñíñíni. ¹⁰ “Poró áamá nñni xfo yaríñfpi nání yayf owiniñí rarini.” ríseaimónarini? Oweoi, áamá marfái, Gorixoni nioni yaríñapi nání yayf owiniñí yaríñíni. “Poró áamá sírogwf tññáoni oimóníniñí yaríni.” ríseaimónarini? Nioni áamá sírogwf tññáoni oimóníniñí nerí síñwíryí, Kiraisoyá xínnáíniñí nímoníni omíñf wíaríñáoni imóníniñí enámani.

“Xwiyfá niont wáf seararjápí Gorixox wáf nókímixinjírini.” urinjf nánirini.

¹¹ Nirixfmeáyfné, xixeni imóninjf rípi osearimini. Xwiyfá yayf neainarinjf niont wáf seararjápí áamá wí érowiápnigfápimani. ¹² Áamá wo rarinjagi arfá winjápimani. Áamá wo nréwapiyinjfpmani. Oweot, sa Jisasí Kiraiso xewaningo wáf nókímixinjfpirini. ¹³ “Gf Judayf Gorixomi píraninjf oxfdaneyinro yarigfápa niont enjána nerfná yagápi nání seyfné ríxa arfá wigfawixini.” nimónarini. Gorixoyá siyikf iwamfó imónigfáyo xeaninjf rfá tfnjf ntwikárirí anipá imixárfimigínirí yagáriní. ¹⁴ Gf arfowa érowiápnigfápí oxfdimínirí nerfná gf nirkwí wa niont tfni xixeni imónagfámani. Niont gf arfowa nérowiápninro nineaíwapiya bigfápí oxfdimínirí ayá rfá níweagf enagf nání niont tfni xixeni imónagfámani. ¹⁵⁻¹⁶ Niont e yagáoní aiwi Gorixox —O gf inókí sní mñixirf enjáná wá nñiwiantrinjfpimi dání xfoyáoní oimónirí nání wéyo fá numirjorini. O Poro gf íwo nání émáyo wáf nurimeíwinigínirí ntwimónirí o nání wáf nókímixinjfná axiná nurí wáf nókímixifpi nání áamá wí tfni xwiyfá bí mirinijwaniginí. ¹⁷ Wáf wurimeiptrfa nání xámi nimónigfáwa Jerusaremi jweagfe nání wí mujaniginí. Sa Arebiayfya anjyómni nurí e dání ámi anj Damasikasiyí rininjfpimi nání unjaniginí. ¹⁸ E nemoní xwiogwí ríxa waú wo pwéáná “Pitao tfni xwiyfá jweáimiginí.” nñyaiwirí Jerusaremi nání nurí o tfni nijwearfná sfá wé wúkaú síkwf wú yeamúroarfná ¹⁹ wáf wurimeiarigfá wfami snjwf mñwinipa néra numáná aí Jemiso, Ámínáomi xogwáomni snjwf winjaniginí. ²⁰ Xwiyfá agwi niont nearí wtrénaparinjápi Gorixoyá snjwf tfnjf e dání “Yapf bí mirarjiní.” nñsearirí

eaariñini. ²¹ Pitao tñni xwiytá nñweámoní ámi añt Siria pïropenisïyo tñni añt Sirisia pïropenisïyo tñni nikwíroníga uñtptí tññt e nání uñjanigñni. ²² Nioni e ená enagi nání íná Kiraisoyá siyikí imónigfá Judia pïropenisïyo añt apí apimi ñweagfáyí nioni sñni sñwí minanigfá enagi nání sñmimanñt mí minómixipaxí nimóniro ²³ wigí wíniytí sa xwiytá ríptí rñnarñgafá arfá wiayigfawixñni, “Nene xámí xeanññt rfá tññt neaikárñño sñni axtptí e mé ríxa xwiytá nene dññt wíkwíroarñgwá xwirfá oikixémññt rñ enñptí wáf rñmearñni.” rñnarñgafá arfá nñwiayiro ²⁴ “Ayf Gorixó omí wiémóagi nání rfa e yarñni?” nñyaiwiro nání yayf umegfawixñni.

2

Wáf wurimeiarigfá wfa Poromi umímñigfá nánñrñni.

¹ Xwiogwí wé wúkaú sñkwí waú waú nememoní Banabaso tñni nerimeánñrai Taitasomí nñwirimeámí ámi Jerusaremí nání uñwanigñni. ² Nioniyá dññt tñni marfátí, Gorixoyá dññt tñni wáf wurimeiarigfá gí wfa —Awa áma wí “Wíniyo seáyí e wimónigfáwarñni?” waiwiarigfáwarñni. Awa tñni xwiytá ñweáimigññrñná nurí xwiytá yayf neinarññt nioni émáyf añtyo wáf urarññaptí nání áwanñt nurémearñná awa “Joxí wáf nurñrñná xámí néra bññtptí tñni agwí yarññtptí tñni surfámá yarññni.” nñrñpñrñxññt rñ xámí awamí íñimí áwanñt urarññanigñni. ³ E éagi aí Taitaso, nioni tñni úo —O Gñriktyf worñni. O nání aí awí eánigfáe dání re wí mñññrññgñfawixñni, “Iyf sñmí sñni sfó mñwákwinññaná nene tñni nawíní kumixññpaxomani. Xámí iyf sñmí sfó owákwiipoyí.” wí mñññrññgñfawixñni. ⁴ Mimónf nñrñxñmeá imónigfáyf —Ayf nene gwññññt

ηwearwaéne imónirane re yaiwirane “Kiraisomi dñjñ nìwìkwíroriñjñpimi dánini wé róniñjñ wiene imónipaxímani. Omñ dñjñ nìwìkwírómáná ηwí ikaxí eánñjñpimi nìxídirñjñpimi dáni Gorixoyá sñjñwíyo dáni wé róniñjñ wiene imónipaxítrini.” yaiwirane yaníwá nánñ gwíññjñ neañwiráranñri egfáyítrini. Ayí Kiraisomi dñjñ wìkwíroarñjñwápimi dáni ηwí ikaxí eánñjñpimi xídanñ nánñ áxenwarí minñjñwaéne sñjñwífwí neanñmeanñro nánñ áamá kikiíá imónigíá wíññjñ nimóga neáimeagíáyítrini. ⁵ Ayí xenwí rarigíápi none wí aríá nìwirane mìxídfí xwíyíá yayí neainarñjñ nepaxñjñ imóniñjñpí seyíné tífamini sñññ anññjñ nñrìga uníá nánñ ayo pñrñ nìwialkirane enwanigini. ⁶ Apini marfái, wáf wurimeiarigíá “Wíñjñyo seáyí e wimónigíáwaríani?” waiwiarigíáwa —Awa xámi Ámináo tñññ emeagíáwa aí “Ayí ananñrini.” yaiwiarñjñáwarini. Gorixo ámáyó sñmí sñmí e mumearñjñ enagi nánñ rarñjñini. Awami xwíyíá nioni wáf rimearñjñápi nánñ áwanñ urémeááná re wí minñrìgíawixini, “Joxí wáf nñrìríná xwíyíá nímúrori rarñjñpí, ayí rñpñrini.” wí minñrìgíawixini. ⁷ Wí e minñrìpa nero sa dñjñ rñpñ naiwigíawixini, “Gorixoyá dñjñyo dáni iyí sñmí sñó mñwákwinípa yarigíáyo wáf urññrñri uowárñjñoríani? Pitaonegí Judayo wáf urññrñri uowárñjñpa émáyo wáf urññrñri uowárñjñoríani?” naiwigíawixini. ⁸ Gorixo iyí sñmí sñó wákwinígíáyo wáf urññrñri Pitaomi enñ sñxí wímñxñjñpa nioni enñ émáyo wáf urññrñri enñ sñxí nímñxñjñ enagi nánñ rarñjñini. ⁹ Api nñnñaiwiro mí nñnómixíro “Gorixo Poromi wá nñwianñrñ e wñññrñani?” nñnñaiwiro nánñ Jemiso tñññ Pitaone tñññ Jono tñññ —“Awa anñ iyí noranñga punñpñññjñ imónigíáwaríani?” waiwiarigíáwarini. Awa axípññ re rñnárñgíawixini, “None Judayí anñmñññ

wáf uraníwáriní. Poro t́níní Banabaso t́níní awaú émáyí anjímíní wáf urípísíríní.” níríníro yawawi “Awa t́níní níkumíxíníri yariḡwáonerfani?” yaiwiani nání siganíxí níyeyairo yayí yeawarígíawixíní. ¹⁰ E neróná yawawi “Apí oyaiyí.” níyeyaimóníri śmí xeadípenarígwíípi nírináríro rípi ní yearígíawixíní, “Awagwí ámá re ḡweagfá d́fwí ikeamónígíáyo d́ḡf nímori arírá bí owiaiyníri éfisixíní.” yearígíawixíní.

Poro Pitaomí ámá sḡḡwí anígíe dání mǐxí uríḡf náníriní.

¹¹ E nerí aí Pitao anjí Adiokí ríníḡfípimí nání níbiríná xewaníḡo xwíyífá meárínípxí bí ikáríníagí nání nioní mimáyo dání níwíakírí x́omí “Nípkwíní míyaríḡíní.” uríḡanigíní. ¹² Ayí rípi nání e uríḡanigíní. Ámá Jemiso t́ámíní śníní mírémónapípa enjáná Pitao ananí ámá émá t́níní níkumíxíníri aiwá nawíní nagf́riní. E nerí aí ámá awa —Awa re rarígíáwaríní, “Émáyí Jisasomí d́ḡf níwíkwírooro aí iyí śmí śó mǐwákwínípa nerínáyí, Goríxoyá imónípxímaní.” rarígíáwaríní. Awa rémónapáná Pitao ríxa wé f́á nímíxeáníri śníní émáyí t́níní níkumíxíníri aiwá nawíní nagf́maní. Awa nání wáyí nerí e yagf́riní. ¹³ Judayí Jisasomí d́ḡf wíkwíroarígíá Adiokíyo ḡweagf́áyí “Pitao wé f́á nímíxeáníriná x́xení míyaríníní.” níwimóníri aí ayí ení Pitao enípa ax́pí éwapínígíawixíní. E nero wíḡf éwapíníápimí dání d́ḡf Banabasoyápi ení pírí yípkwíḡíawixíní. ¹⁴ E éagf́a aiwí nioní ayí xwíyífá yayí neainaríḡfípi píráníḡf f́á mǐxírípa nero apí t́níní nepa x́xení míyaríḡagf́a níwíníriná Pitaomí ámá ńníní arf́a egf́e dání re uríḡanigíní, “Joxí Judayí woxí aí yegíyí yarígíápa íníná mé émáyí yarígíápa nímoníri yariḡoxí enagí nání pí nání

émáyť re oyaiwípoyiniri wikáriminiri yarĩñini, ‘Judayť yarĩgťápa nimónirane mepa neranénáyť, nĩpĩkwini miyarĩñwini.’ oyaiwípoyiniri pí nánĩ wikáriminiri yarĩñini?” urĩñanigini.

“*Jisasomi* diñť wikwťróťápimi dánini Gorĩxo ‘Wé rónĩgťáyťrini.’ rárarĩñrini.” urĩñť nánirini.

¹⁵ Ámi re urĩñanigini, “Yawawi yegť inókĩpaú yeaxĩrigťie dání émáyť imónirai ñwť ikaxť riniñťpimi wiaĩkiarĩgwťiwawi imónirai mé Judayť imónĩgwťiwawirini. ¹⁶ E imónĩgwťiwawi enagĩ aí Gorĩxo ámá ñwť ikaxť Moseso eañťpi xťdarĩgťápimi dání wĩ ‘Wé rónĩgťáyťrini.’ mĩrárť ámá Kiraisi Jisasomi diñť wikwťroarĩgťápimi dání ‘Wé rónĩgťáyťrini.’ rárarĩñť enťpi nánĩ niťťá nimónirai nánĩ yawawi Gorĩxo yegť ñwť ikaxť eániñťpimi xťdarĩgwťípimi dání marťái, yegť Kiraisi Jisasomi diñť wikwťroarĩgwťípimi dání ‘Wé rónĩgťíwaúrini.’ rárinťá enagĩ nánĩ yawawi aí Kiraisomi diñť wikwťrogwťisixini. O ámá wo aí ñwť ikaxť eániñťpi xťdarĩñťpimi dání ‘Wé rónĩñorini.’ wĩ rárinťá menagĩ nánĩ Kiraisomi diñť wikwťrogwťisixini. ¹⁷ Yaiwanĩñowawi ñwť ikaxť eániñťpi niťđđiraíná yarĩgwťípimi dání marťái, Kiraiso neaiĩñpimi diñť wikwťroarĩgwťípimi dání Gorĩxo ‘Wé rónĩgťíwagwĩrini.’ yearárinĩñťwawi oimónaiyiniri nerťná Judayenyá ñwť ikaxť ‘Apĩ apĩ éťrixini.’ riniñťpimi wiaĩkĩgwťiwawi imónĩgwťíirini. E imónĩgwťiwawi enagĩ nánĩ re rĩpaxťranti, ‘Kiraiso ámá řwť epťri nánĩ wiepťsarĩñorini.’ rĩpaxťranti? Oweoi, wĩ e rĩpaxť mimónini. ¹⁸ Añť nionĩ pĩneaárĩñáiwa ámi nĩmĩrĩrťnáyť, ‘Ñwť ikaxť eániñťpimi wiaĩkiarĩñoxĩrini.’ nĩrĩpaxťrini. Ayť rĩpi rarĩñini, ‘Nionĩ Judayenyá ñwť ikaxť riniñťpi řwť nĩmorťná nepa sťpĩ bĩ méagi aí xámi

apí nixǵdirǵpimi dání wé rónǵáoni imónǵimǵiniri ená emi moǵápi ámi fá nixirǵnáyǵ, “ǵwǵ ikaxǵ eánǵpimi wiaǵiarǵoxirini.” niriǵaxirini. rariǵini. ¹⁹ Ayǵ rǵpi nánirini. Nioni sǵni ǵwǵ ikaxǵ eánǵpimi oxǵdiminiri nerǵná nijǵá re imónǵárini, ‘Apimi dání áma wí Gorǵxoyá sǵwǵyo dání wé rónǵǵáyǵ imónǵpaxǵmani.’ Nijǵá e nimóniri nání sǵni apimi nixǵdǵmi nání rǵxa pegǵáyǵ wonǵnǵǵ imóniri Gorǵxomini nixǵdirǵ dǵǵ wǵkwǵrómi nání sǵǵ egǵáyǵ wonǵnǵǵ imóniri enǵárini. ²⁰ Nioni Kiraiso tǵni nawini rǵxa íkǵá yoxǵpámǵ pegwǵíonirini. Ayǵ rǵpi rariǵini, ‘Nioni Gorǵxoyá dǵǵ tǵni Kiraiso tǵni nawini ikárinǵwǵíonirini.’ rariǵini. Nioni pí pí yariǵápi ǵǵ dǵǵyo dání yariǵámani. Kiraiso nioni dǵǵ íkǵkǵ ninǵǵ enǵagi nání oyá dǵǵyo dání yariǵárini. Sǵni xwǵá tǵyo niǵwearǵná pí pí yariǵápi, ayǵ Gorǵxoyá xewaxomi —O nioni nání dǵǵ sipǵ niwini yorǵrinǵorini. Omǵni dǵǵ niwǵkwǵrori yariǵárini. ²¹ E nerǵná Gorǵxo nioni wá ninǵwianiri niǵǵpi peá moarǵámani. ǵwǵ ikaxǵ eánǵpimi nixǵdirǵpimi dání áma nepa wé rónǵǵáyǵ imónǵánáyǵ, ayǵ Kiraiso penǵpi surǵma peáriǵaxirini.” urǵjanigini.

3

Dǵǵ niwǵkwǵrorǵpimi dání imónǵpaxǵpi tǵni ǵwǵ ikaxǵpi nixǵdirǵpimi dání imónǵpaxǵpi tǵni nánirini.

¹ Majǵmajǵá ikárinǵǵá Garesia ǵweagǵáǵné, áma go dǵǵ píripǵrǵ seáagi yariǵo? Kiraisomi yoxǵpámǵ yekwǵroáraná nene nání neaiǵǵpi nání nioni seyǵné tǵni niǵwearǵná píranǵǵ repǵyǵ niŵseaiéra unǵ enǵagi nání sewanǵǵyǵné sǵwǵ tǵnǵnǵǵ winǵǵá enǵagi nání rariǵini. ² Nioni yariǵǵ bi rǵpini

oseaimini, “Gorixo xegí kwíyípi níseaiapíríná seyíné ḡwí ikaxí Moseso eanípimi xídarḡagífa níseaniri seaiapíríraní? Xwíyífa Kiraiso nání rínḡítpí arífa níwiro dḡḡ wíkwíróagífa níseaniri míseaiapípa eḡíraní?”³ Seyíné aríge nero majímajífa ayá wí ikárinarḡoí? Iwamíto íná Goríxoyá oimónaneyínro kwíyípi eḡí seaimíxḡítpimi dání néra núfasáná agwí segí eḡí eánḡfápimi dáníni yóí oimónaneyínro ríyarḡoí?⁴ Kiraisomi dḡḡ wíkwíróáná seaímeanḡ nípi ní suríma níseaímeanḡnigíni? “Oweoi, api suríma wí míseaímeanḡnigíni.” nímonaríni.⁵ Gorixo xegí kwíyípi síxí níseayiri emímí níseaíwapíyíríná seyíné ḡwí ikaxí Moseso eanípimi xídarḡagífa níseaniri nání seaíwapíyarḡíraní? Xwíyífa yayí neainarḡí imónḡítpi arífa níwiro dḡḡ wíkwíróagífa níseaniri nání míseaiwapíyipa yarḡíraní?

⁶ Bíkwyíyo re níriniri eánini, “Ebiríamo Gorixo urítpi dḡḡ wíkwíróagí nání ‘Wé rónḡí imónḡí woríni.’ rárḡíriní.”⁷ E níriniri eánḡagí nání dḡḡ re mótríxini, “Gíyí marífaí, dḡḡ Goríxomi wíkwíroarígfáyí Ebiríamoyá fwiárfawé imónḡfáyíriní.” mótríxini.⁸ Eḡíná Gorixo re eḡwípearḡí eḡagí nání “Émáyí nioni dḡḡ níkwíróáná ‘Wé rónḡfáyíriní.’ ráríimigíni.” níriní eḡwípearḡí eḡagí nání Bíkwyíyo níriniri eánḡípa Ebiríamomi xwíyífa yayí winarḡí imónḡí rípi urḡnigíni, “Joxími dání áma ríxí wirí wirí eḡfáyo níyoní naḡí wiimífaríni.” urḡnigíni.⁹ Ayínání re rípaḡríni, “Goríxo áma xífomi dḡḡ wíkwíroarígfá gíyí gíyo Ebiríamo, dḡḡ wíkwíronomi tñni nawíní naḡí wiḡfáyíriní.” rípaḡríni.¹⁰ Rípi nání ení dḡḡ nímoríná axípi yaiwípaḡríni. Áma ḡwí ikaxí Moseso

eanþpimi nixfdirþpimi dani Gorixoyá sþwþyo dani wé rónþwaéne oimónaneyiniri yarigfá nñni oyá sþwþyo dani sa anñnimixinþrfa nani xwþyfa mearþngfay imónþoþ. Bikwþyo re niriþni eanþjagi nani rariþni, “Áma þwþ ikaxþ Bikwþyo eanþjþ api api niyonþ xixenþ mixfdþpa yarigfá giyþ giyþ Gorixoyá sþwþyo dani sa nanñnimxinanþro nani xwþyfa mearþnarþoþ.” niriþni eanþjagi nani rariþni. ¹¹ Bikwþyo rþpi eni niriþni eanþjagi nani rariþni, “Áma dþjþ wikwþróagfa nani Gorixo ‘Wé rónþoþ.’ rariþyþ dþjþ niyimþjþ tþgfa imónþþraoþ.” niriþni eanþjagi nani dþjþ re yaiwiarþpaxþrni, “Áma wo þwþ ikaxþ eanþjþpimi xfdarþjagi nani Gorixo ‘Wé rónþoxþrni.’ urarþpaxþ mimónni.” yaiwiarþpaxþrni. ¹² Wé rónþjþ oimónaneyinþro þwþ ikaxþ xfdarþgþapi, ayþ Gorixomi dþjþ wikwþroarþgþapi tñni xixenþmani. Rþpi Bikwþyo niriþni eanþjagi nani rariþni, “Áma þwþ ikaxþ eanþjþpi xfdarþgþayþ bi aí miwiamó wigþ xixenþ nixfdirþpimi daniþni dþjþ niyimþjþ tþgþayþ imónarþgþarþni.” niriþni eanþjagi nani rariþni. ¹³ Judayene þwþ ikaxþ eanþjþpimi dani nanñnanþwá nani xwþyfa mearþniþwaéne imónþjagi aí Kiraiso xewanþo nene nani xwþyfa neamearþniarþná wanñnimixþpimi dani gwþniþjþ nearoayironþrni. Ayþ rþpi niriþni eanþjagi nani seararþni, “Áma þkiána þkþayo yekwiroarþngfá giyþ giyþ Gorixoyá sþwþyo dani anñnimxinanþro xwþyfa mearþngfayrni.” niriþni eanþjagi nani “Kraiso nene nani xwþyfa neamearþniþpimi dani gwþniþjþ nearoayironþrni.” seararþni. ¹⁴ Eþirþamomi sþmþmanþyo dani Gorixo “Nanþ e niþeaiimþarþni.” réoarþjþpi émáyo eni wimearþ Judayene Gorixo negþ arþowami sþmþmanþyo

dáni “Nígí kwíyípi niseaiapimfáriní.” ríjípí nene Kiraiso neaijípí dínj wíkwíroaríjwápimí dáni neáimearí enfa nání gwíníj néaroayíronjfríní.

“*Ŋwí ikaxípi níríríná Ebírfamomí ‘Niseaiimfáriní.’ uríjípí xwíá oiweníní ríjímantí.*” uríj náníní.

¹⁵ Gí níríxímeáyíné, ámaéne yaríjwápí nání xwíyíá bí osearímíní. Ámá wo xwíyíá ríxa níréroáríríná “E nísiiimfáriní.” nurí nání “Joxí ríríápi íkí síjagí níkwírímónímfámaní.” éníj nurírínáyí, ríwéná ámí omíwíarómíní neri wí rínfáraní? Ámí síj bí gíw nímixírí wí rínfáraní? Oweoi. ¹⁶ Goríxo Ebírfamomí tñí iyí axípámí tñí símímanjyo dáni “Díxí iyí axípámí dání nanj niseaiimfáriní.” réroáríjípí nurí iyí axípáyí níríríná Ebírfamoyá fíwíaríwé obaxí nání mírí ná woní Kiraiso nání ríjfríní. ¹⁷ Nioní osearímíní seararíjápí rípi imóníní. Wígí símímanjyo dání “Nanj e niseaiimfáriní.” nurárimáná enáná xwiogwí ríxa 430 nímúrómáná enáná ŋwí ikaxípi nurí aiwí xámí “E niseaiimfáriní.” nuríríná “Íkí síjagí níkwírímónímfámaní.” éníj uráríjípí nání wí rakíníjmaní. Ayínání re nimónaríní, “ ‘E niseaiimfáriní.’ uráríjípí Goríxo wí xwíá oiweníní enjmaní.” nimónaríní. ¹⁸ Ŋwí ikaxí ríníjípí xídaríjwápimí dání Goríxo nene nání neapímoáríjípí neáimeapaxí nimónírínáyí, nene re yaiwianígíní, “O ‘Niseaiimfáriní.’ réroáríjípimí dínj wíkwíroaríjwápimí dání neáimeapaxímaní.” yaiwianígíní. E neri aí Ebírfamomí símímanjyo dání “Niseaiimfáriní.” réroáríjípimí dínj wíkwíronjípimí dání wímeanj enagí nání dínj wí e yaiwianíméwíní.

¹⁹ E seararíjagí nání ámá wo re níríníjoi, “Ŋwí ikaxí ríníjípimí xídaríjwápimí dání Goríxo nene nání

neapĩmoárinĩpĩ nepa mĩneaĩmeapaxĩ nimónĩrĩnáyĩ, pí nánĩ ħwĩ ikaxĩpĩ nearĩñĩrĩfani?” nĩrĩnĩñoĩ. Ai ayĩ Ebĩrĩfamoyá iyĩ axĩpá imónĩño —“Omĩ dánĩ nanĩ nĩseaiimĩfárinĩ.” urĩño, ayĩ orĩnĩ. O imónĩfe nánĩ “ĩwĩ nene yarĩñwápi xfoyá manĩ nĩwĩalkirĩ rĩfa yarĩñwĩnĩ?” oyaiwĩpoyĩnĩrĩ ħwĩ ikaxĩpĩ nearĩñĩrĩnĩ. ħwĩ ikaxĩ apĩ Gorĩxo anĩnájyá manĩyo dánĩ apaxĩpánĩñĩ imónĩñĩ womĩ urĩñĩpĩrĩnĩ. ²⁰ Ámá wo apaxĩpánĩñĩ imónĩño apĩ urĩnĩrĩ nurowárirĩná xewaniño apĩ urĩnĩmenĩñoĩ. E nerĩ aí Gorĩxo “E nĩseaiimĩfárinĩ.” nurĩrĩná ámá apaxĩpánĩñĩ imónĩñĩ womĩ murowárf wayá sĩmĩmanĩyo dánĩ urarĩgĩfápa axĩpĩ e enĩrĩnĩ.

²¹ Ámá wo re rĩnĩñoĩ, “Gorĩxo xwĩyĩfá Ebĩrĩfamomĩ sĩmĩmanĩyo dánĩ ‘E nĩseaiimĩfárinĩ.’ nurĩmáná ámi rĩwĩyo xegĩ ámáyo ħwĩ ikaxĩpĩ nurĩrĩná ikweakwĩmĩ nerĩ mĩrĩpa renĩniginĩ?” Ámá wo e ráná “Oweoi, wĩ e rĩpaxĩmanĩ.” urĩmĩfĩnĩ. Gorĩxo ħwĩ ikaxĩ ámá nĩxĩdĩrĩñĩpimĩ dánĩ dĩñĩ nĩyĩmĩñĩ imónĩpĩrĩfá nánĩ imónĩpaxĩ bi nĩrĩrĩ sĩñwĩrĩyĩ, ayĩ ħwĩ ikaxĩ apĩ xĩxenĩ xĩdarĩñagfá nĩwĩnĩrĩná “Gĩ sĩñwĩyo dánĩ wé rónĩgĩfáynérĩnĩ.” urĩpaxĩ imónĩmĩnĩrĩ enĩrĩnĩ. ²² E nerĩ aí rĩwamĩñĩ Bĩkwĩyo neánĩrĩñĩyo dánĩ ámaéne negĩ ħwĩ yarĩñwápi nánĩ Gorĩxo gwĩnĩñĩ neayáragĩrĩnĩ. Ámá Jisasi Kiraisomĩ dĩñĩ wĩkwĩroarĩgĩfáyo sa e yarĩgĩfáximĩ dánĩ “E nĩseaiimĩfárinĩ.” réroárinĩpĩ tĩnĩ xĩxenĩ wiinĩfá nánĩ ámaéne ħwĩ yarĩñwápi nánĩ ħwĩ ikaxĩ neánĩrĩñĩyo dánĩ gwĩnĩñĩ neayáragĩrĩnĩ.

“ħwĩ ikaxĩpĩ Kiraisomĩ dĩñĩ wĩkwĩrórĩrixĩnĩrĩ yayĩwĩ neameñĩrĩnĩ.” urĩñĩf nánĩrĩnĩ.

²³ Xwĩyĩfá dĩñĩ wĩkwĩroarĩñwáo nánĩpĩ sĩnĩ mĩrĩnĩpa enĩáná ħwĩ ikaxĩ eánĩñĩpĩ yayĩwĩ nĩneaméra nĩbĩrĩ

xwiyfá apí sijnáni imónfe nání gwfninjf neayáragfrini. ²⁴ Ayf ripi seararinjini. Jwf ikaxf eánijfpi Kiraiso tfnjf e nání nneaipemeámí neaunfa nánf yayfwf nneaméra bagfrini. Ámá Kiraisomí dnjtf wkwfroarinjagfa nání Gorixo “Gf sijnwíyo dání wé rónijoi.” rárarinjtf enjagf nání nene apí e imónanfwa nánf yayfwf nneaméra bagfrini. ²⁵ Xámí yayfwf nneaméra bagf aí xwiyfá dnjtf wkwfroarinjwáo nánipi ríxa nimóninjagf nání yayfwf neamearinjfpimi siní xfdipaxf menini.

“Dnjtf wkwfroarinjwápimi dání Gorixoyá niaíwene imóninjwini.” urinjtf nánirini.

²⁶ Seyfné niyfnení Kiraisí Jisasomí dnjtf wkwfroarinjgápimi dání o tfni nawíni nikáriníro nání niaíwf Gorixoyá imóninjgáynérini. ²⁷ Kiraiso tfni oikárinaneyiníro niyfnení wayf nimearo xfo imóninjfpa oimónaneyiníro rapírapf wúninjf yínjgárini. ²⁸ Seyfné niyfnení Kiraisí Jisaso tfni nawíni ikárininjagfa nání wiyfné Judayf imóninjgáynéraní, wiyfné Gírikíyf imóninjgáynéraní, wiyfné wayá xínáiwáninjf nimóníro omínjf wiirinjgáynéraní, wiyfné omínjf wayápi epfrí nání áxenwarf mininjgáynéraní, wiyfné oxíyfnéraní, wiyfné apíxíyfnéraní, niyfnení síyikf ná bini imóninjagfa nání Gorixoyá sijnwíyo dání ananí imónini. ²⁹ Kiraiso tfni nawíni ikárininjgáyné enjagf nánf Ebírfamoyá iyf axfpá imónijoi. Ayfnáni xfomi sfmímanjyó dání “Niseaiimfárini.” réroarinjfpi seaiimfáyné imónijoi. Segf arfo Ebírfamoyá dnjfpi meapfrfáynéninjf imónijoi.

4

“Jwf ikaxfpimi níxídirfná gwfninjf neayáragf aí

Kiraiso nearoayíronjírini.” urinjí nánirini.

¹ Ewayí xwiyíá rípi osearimini. Xano wiepíxíniasiníto sini onimiá nimóniríná xanoyá amípi nípi ní meaníto enagi aiwí xínáiwáninjí nimóniro ominjí wiarigíáyí yapí imónijorini. ² Sía xano rárinjýi imóníe nání omí ámá wí yayíwí umero xíoyá ominjí síjwí uwínaxídiro yarigítorini. ³ Xámi nene ení niaíwenéninjí imónagwárini. E nimónirane xwiyíá síriminjí éwapínigíápi —Apí, ayí re rinarigíápirini, “Apí mepani. Apí minipani.” rinarigíápirini. Apí oyaneyiniri níxídiranéna gwíninjí neayáragí enagi nání gwí omíninjí yagwárini. ⁴ Nene e yagwá aiwí Goríxo “Ína imóníwínigíni.” yaiwírinjýi imónáná xegí xewaxomí xwíá tío nání uowárenapínigíni. Omí apíxí wí uxíriri jwí ikaxí eáninjípimí níxídirane gwí yárinagwáyí imóninjwá womí uxíriri enorini. ⁵ Goríxo piaxí níneamerí xíoyá niaíwenéninjí imónani nání jwí ikaxí níxídirinjípimí dání gwíninjí yárinagwaéne nearoayírówínigíiniri uowárenapínigíni. ⁶ Agwí “Goríxoyá niaíweneríani?” oyaiwinípoyniri xegí xewaxoyá kwíyípi —Apimí dání Goríxomí nuriríná “Ápoxini. Ápoxini.” urarinjwápirini. Apí ríxa síxí seamímonjírini. ⁷ Ayináni jwí ikaxí apí apí xídiriri nání sini gwí ominjí yarigíáyínéninjí mimónijoí. Ríxa xíoyá niaíwíyíné imónijoí. Xíoyá niaíwíyíné enagi nání xí seainjípimí dání xegí dirípi meapírfáyíné imónijoí.

“Seyíné yarigíápi nání aga ayá síwí níroarini.” urinjí nánirini.

⁸ Xámi Goríxo nání sini majíá nimóniri nání míxídiripa neríná jwíá segí dirí tñni imíxigíápi — Apí nepa jwíá imóninjípimani. Apí omejweaneyiniri

nimimintigfawixini. ¹⁵ Niont wáf searáná seyíné “Xwiyfá yáy neainpaxfpi arfá wianfwaéne, nene mimontjwáf rejwini?” niyaiwintro yáy seaintjfpí gími nímoro yaritjot? Íná e epaxt nimontri sijnwriyít, niapanitro nánt segt sijnwáf aí yonpaxt imontjagfa sijnwáf seanjgá enagt nánt seararitjini. ¹⁶ Niont nepaxtjít imontjfpí tñt xixent neart seararitjagt nánt seyíné “O sfmít tñt neaimfánitri yarini.” riseaimonaritri? ¹⁷ Ámá jwáf ikaxt rinintjfpí tñt gwíntjít seayáranitro yarigfáyít mepi niseatintro aiwi najt seaíwapityanitro nánt mepi seatinarigfámanít. Poront ríwáf nínimómáná noneyá sírogwáf oimontpoyintri seayijnwíroanitro yaritjot. ¹⁸ Najt seaíwapityipitri nánt mepi nitiniróná ayt ananiritri. Niont seyíné tñt jweanánant marfát, niont mntjweanagt aiwi najt seaíwapityipitri nánt mepi nitiniróná ayt ananiritri. ¹⁹ Gí niaíwíntjít imontigfáyíné, ríntjít apixíwa niaíwáf xiranitro íná winaritjpa niont ent seyíné xenjwímti warigfápti pñt niwíaritro Kiraiso imontjpa imontjptíte nánt ámti axfpti e níniga warini. ²⁰ E nisearitri aí míxínti mísearít nípenf xwiyfánt searímti nánt seyíné tñt onweáminitri nánt íkíntjít sipí niarini. Seyíné xenjwímti warigfápti nánt ududf ninaritjagt nánt seararitjini.

Xegái tñt Seraí tñt nánt nírítírná ewayf xwiyfá bí uritjít nániritri.

²¹ Jwáf ikaxt rinintjipimi xfdaritjwápimi dánit Gorixoyá sijnwíyo dánit wé rónitjwaéne oimónaneyintitri yarigfáyíné, yaritjít bí ritpi oseaimintí, “Jwáf ikaxt eántjfpimi dánit rinintjfpí nánt nepa dntjít mímoarigfáyínerani?” ²² Bítkwíyo dánit xwiyfá bí ritpi nánt nírinitri eántjagt nánt osearimintí.

Ebirfamo niaíwť wau emeaagťrini. Wfo xináinijť nimóniri omijť wiariňi xirňorini. Wfo xegť xiepi —Í xináinijť nimóniri omijť mťwiipa yariňirini. Í xirňorini. ²³ Xináinijť nimóniri omijť wiariňi xirňo sa apixiwa oxť tťni nemero niaíwť xirarigťapa xirňorini. Xiepi, xináinijť nimóniri omijť mťwiipa yariňi xirňo Gorixo Ebirfamomi sťmťmanjťyo dánť “E nťsiimťárini.” urijťpimi dánť xirňorini. Bikwťyo api náni niriňiri eániťpi náni osearimini. ²⁴ Xwťyťá ípaú náni riniťpi agwť ríná imónariňť bi tťni rťramiňyť niniri rťpaxťrini. Ípaú xwťyťá Gorixo ráriňť biaú naniťrini. Xwťyťá bi —Api ŗwť ikaxť riniťpiťrini. Api dťwť Sainaiyť riniťpiť tťňť e dánť ráriňpiť, ayť Xegaí naniťrini. Niaíwť í xiriňyť xináiwániť nimóniro omijť wiipťrťá náni imóniňyťrini. ²⁵ Dťwť Sainaiyť riniťpiť Arebia imónini. Api Jerusaremť agwť ríná imóniňpiť tťni rťramiňyť niniri imóniňpiťrini. Ámá aňť apimi ŗweáyť xináiwániť nimóniro omijť wiariťgťáyťniť imóniňagťa náni rariniť. ²⁶ Ámá aňť apimi ŗweáyť xináiwániť nimóniro omijť wiariťgťáyť imóniňagťa aí ámá Jerusaremť aňťnamť imóniňpimi ŗweáyť rťxa gwťniňť yíroniťgťáyťrini. Aňť api Kiraisomi dňť wťkwťronwaéne negť nókinijť imóniňpiťrini. ²⁷ Bikwťyo dánť aňť apixť ípaú tťni rťramiňyi apiaú náni xwťyťá rťpi niriňiri eániňagi náni searariňini, “Apixť niaíwť mixirť oxť roňixi yayť érixiňi. Jixť apixť niaíwť nixiriťríná rťniňť winariňpiť sťni mťsinťpa yariňixť maňť nexoarť meañť rťriťxiňi. Niaíwť apixť meawárt siňixiyá obaxť nimóga nuro píranijť meániňiyá niaíwťyo múropťrťa eňagť náni meañť rťriťxiňi.” niriňiri eániňagi náni searariňini. ²⁸ Gť nriťxťmeáyťné, Ebirfamomi

símímanj̄yo dání Gorixo “E n̄siimf̄ár̄n̄i.” urár̄nj̄p̄im̄i dání Aisako x̄r̄r̄nj̄pa ax̄p̄i e imón̄iḡf̄áȳn̄ér̄n̄i. ²⁹ Íná n̄iaíw̄f̄ ap̄ix̄f̄ ox̄f̄ t̄f̄n̄i nemero x̄r̄rar̄iḡf̄ápa x̄r̄r̄j̄o, o n̄iaíw̄f̄ Gor̄ixoyá kw̄ȳp̄im̄i dání x̄r̄r̄j̄om̄i x̄ean̄nj̄f̄ wikár̄aḡf̄r̄n̄i. Agw̄i en̄i ax̄p̄i e x̄ean̄nj̄f̄ seaikáran̄ro yar̄r̄j̄o. ³⁰ E seaikáran̄ro yar̄r̄nj̄aḡf̄a aiw̄i B̄ikw̄ȳo dání p̄iof̄ r̄n̄n̄i? Aȳf̄ re n̄r̄r̄n̄r̄f̄ eán̄n̄i, “X̄ínáín̄nj̄f̄ nimón̄r̄f̄ om̄nj̄f̄ wiir̄nj̄m̄i t̄f̄n̄i x̄eḡf̄ n̄iaíw̄om̄i t̄f̄n̄i m̄ix̄f̄ x̄f̄dowárēi. X̄ínáín̄nj̄f̄ nimón̄r̄f̄ om̄nj̄f̄ wiir̄nj̄ȳá x̄ewaxo t̄f̄n̄i d̄ix̄f̄ ap̄ix̄í, r̄ínáín̄nj̄f̄ nimón̄r̄f̄ om̄nj̄f̄ m̄isiipa yar̄r̄nj̄ȳá x̄ewaxo t̄f̄n̄i awaú n̄iwaún̄i d̄ix̄f̄ d̄nj̄f̄p̄i t̄f̄ḡf̄íwaú nimón̄r̄f̄ am̄ip̄i x̄anox̄ȳá m̄imeapa éf̄isix̄n̄r̄f̄ r̄r̄rar̄nj̄n̄i.” n̄r̄r̄n̄r̄f̄ eán̄n̄i. ³¹ Aȳínán̄i ḡf̄ n̄r̄ix̄f̄meáȳf̄né, Kiraisom̄i d̄nj̄f̄ w̄ikw̄f̄roar̄nj̄waéne x̄ínáín̄nj̄f̄ nimón̄r̄f̄ om̄nj̄f̄ wiir̄nj̄ȳá n̄iaíwenén̄nj̄f̄ mimón̄nj̄w̄n̄i. X̄ínáín̄nj̄f̄ nimón̄r̄f̄ om̄nj̄f̄ m̄iwiipa yar̄r̄nj̄ȳá n̄iaíwenén̄nj̄f̄ imón̄nj̄w̄n̄i.

5

“Gw̄f̄nj̄f̄ ȳíron̄nj̄waéne ám̄i gw̄f̄ yár̄n̄pax̄f̄ mimón̄pa éwan̄ḡn̄i.” ur̄nj̄f̄ nán̄r̄n̄i.

¹ P̄ip̄i oimón̄f̄poȳn̄r̄f̄ mar̄f̄áí, gw̄f̄ ȳíron̄nj̄waénén̄nj̄f̄ oimón̄f̄poȳn̄r̄f̄ Kiraiso gw̄f̄nj̄f̄ neaikweawár̄nj̄f̄r̄n̄i. Aȳínán̄i seȳf̄né en̄f̄ neán̄ro nj̄weáfr̄ix̄n̄i. Ám̄i nj̄w̄f̄ ikax̄f̄p̄i n̄ix̄f̄d̄irane gw̄f̄ om̄nj̄f̄ yan̄f̄wá nán̄i od̄ip̄i sám̄i xe oneaȳipoȳn̄r̄f̄ s̄nj̄w̄f̄ m̄iw̄n̄ipa éfr̄ix̄n̄i.

² Nion̄i Poron̄i sear̄m̄f̄p̄i ar̄f̄á ókiar̄f̄ n̄imón̄f̄poȳ. Nj̄w̄f̄ ikax̄f̄ r̄n̄nj̄f̄p̄i n̄ix̄f̄d̄ir̄nj̄f̄p̄im̄i dání wé rón̄nj̄f̄ imón̄f̄r̄f̄ xe iȳf̄ s̄f̄m̄f̄ s̄f̄o oneawák̄wipoȳn̄r̄f̄ s̄nj̄w̄f̄ n̄iw̄n̄r̄ónáȳf̄, Kiraiso n̄iper̄f̄ná ámá n̄iyon̄i nán̄i en̄f̄p̄i nan̄j̄ w̄í seaim̄ix̄pax̄f̄ men̄n̄i. ³ Ámá xe iȳf̄ s̄f̄m̄f̄ s̄f̄o oneawák̄wipoȳn̄r̄f̄ s̄nj̄w̄f̄ w̄inar̄iḡf̄á w̄iȳf̄

wiyíné ámi dirírí bí oseaimíni. Apí e nerónáyí, ɲwí ikaxí ríníɲíyí bíni xíđipaxímaní. Nípini xíđířírixíni. ⁴ Segí ɲwí ikaxí ríníɲípi xíđarígíápimi dání Goríxo “Wé rónígíáyíneríni.” nearíwínígíniri yarígíáyí ríxa Kiraiso tíni gwíníɲí íkwamíxínígíáríni. Goríxo wá níseawianíri seaiɲípi ríxa ríwímíni nímamoro yaríɲoi. ⁵ Wiyíné e yaríɲagíá aí nene Kiraisomi díní níwíkwíroríɲípimi dání díní re ikwímonɲwíni, “ɲwí ikaxí xíđaríɲwápimi dání maríái, Goríxo xewaníɲo neríɲípimi dání ‘Wé rónígíáyíneríni.’ nearíříníáríni.” níyaiwirane oyá kwíyípi eɲí síxí nealmíxířpimi dání díní e ikwímonɲwíni. ⁶ Ayí rípi seararíɲíni. Ámá Kiraisí Jisaso tíni níkaríníříná ríxa iyí símí síó wákwíníɲáná níkaríníříná, míwákwíníɲáná níkaríníříná, ayí ananíri. E nerí aí Goríxo wimónaríɲípi oyaneýíníříná epířípi, ayí rípiříni. Kiraisomi díní níwíkwíroríɲípimi dání ámáyo díní sípi níwiro arírá wiarígíápiříni.

⁷ Seyíné iwamíó Kiraisomi nuxíđiróná ámá yamíyamúrónígí níniřóná aɲíni wíarí múroarígíáyí yapí nímoníro yagíáríni. E nero aí go seapíronagí xwíyíá nepaxíɲí imóníɲípi síni xíxeni míxíđaríɲoi? ⁸ Díní seyíné agwí íá xirígíápi Goríxoníyá oimónířoyíníri wéyo íá seaumíříɲomi dání aríá wígíápiříni. ⁹ Ewayí xwíyíá ámaéne raríɲwá rípi nání díní móřoyí. Bísíkeríá síɲířpimi yisí bí onímíápi táná nímíni íkwiaɲwí eapínáraríříříni. Seyíné yarígíápi apíníɲí mimónípa rení? ¹⁰ E nísearíri aí “Seyíné naɲí xíxeni imóníɲípi nepíříáríni.” níseaiwiri nání díní síɲá neánaríni. Seyíné Ámínáo tíni ikárínígíá eɲagí nání “Díní xegí bí míxírí nioni xiríɲá axípi níxíríříráoi.” níseaiwiri nání díní síɲá neánaríni.

Ayá searemoarĩño go go erjagĩ aiwĩ “Gorĩxo ananĩ pĩrĩ umamonfárĩnĩ.” nimónarĩnĩ. ¹¹ Gf nĩrĩxĩmeáyĩné, nionĩ yarĩñapĩ nánĩ píráníñf dĩñf mópoyĩ. Nionĩ ámá wĩ rarĩgfápa xwiyfá yayf neainarĩñfpi wáf nĩrĩmerfńá nepa rĩpi nĩrĩrĩńáyf, “Jisasomĩ dĩñf nĩwĩkwĩrorĩ aiwĩ iyf sĩmf enĩ sfó wákwĩnĩpoyĩ.” nĩrĩrĩńáyf, pí nánĩ gf Judayf sĩnĩ xeanĩñf nĩkárarĩño? Nionĩ nepa e nĩrĩrĩ sĩñwĩrĩyf, Judayf “Kiraiso nene nánĩ yoxáfámĩ neapeĩñrĩnĩ.” urarĩñapĩ arfá nĩniróná apimĩ dání sĩmirĩrĩ ninĩro óreámioapaxfmanĩ. ¹² “Ámá ayá searemoarĩgfáyf wĩgf iyf sĩmf sfó nĩwákwĩnĩro pfnĩ wĩarĩgfápĩ sfó wĩwákwĩmf inayĩrĩxĩnĩ.” nimónarĩnĩ.

¹³ Gf nĩrĩxĩmeáyĩné, Gorĩxo gwf mĩyinĩgfáyĩné oimónfĩpoyĩnĩrĩ wéyo fáf seaumĩrĩñfĩyĩné imónĩñagfá aiwĩ “Pĩ pí nánĩ fėapá neainarĩñfpi yanfwa nánĩ ñwf ikaxf rĩnĩñfĩpimĩ dání gwfnĩñf nealkweawárinĩñenerfani?” nĩyaiwiro apĩ mepa éfĩrĩxĩnĩ. E mepa neróná dĩñf sĩpĩ inarĩgfápimĩ dání xĩxe arĩráf nĩga úfĩrĩxĩnĩ. ¹⁴ Ñwf ikaxf nĩpĩnĩ, ayf xwiyfá ná bĩnĩ rĩpimĩ ikwĩkwĩrĩ inĩnĩ, “Jiwaniñoxĩ dĩñf sĩpĩ inarĩñfpa ámá wĩyo enĩ axfpi wirfĩnĩ.” rĩnĩñf apimĩ ikwĩkwĩrĩ inĩnĩ. ¹⁵ E nerĩ af seyfné apĩ minf sfwĩ xĩxe sfwf nĩróga wĩápfńĩmeaarĩñfĩpáníñf nimónĩro xĩxe rĩrómf inĩpĩrĩxĩnĩrĩ nánĩ ikwairĩrĩ seaiarĩñĩnĩ.

fėapá winarĩñfĩpimĩ dání epaxfpi fĩnĩ kwĩyfpi nĩpemeámĩ warĩñfĩpimĩ dání epaxfpi fĩnĩ nánĩrĩnĩ.

¹⁶ Nionĩ seararĩñapĩ, ayf rĩpĩrĩnĩ. Gorĩxoyá kwĩyfpi xe nĩneaipemeámĩ ounĩrĩ sĩñwf nĩwĩnĩrónáyf, pí pí mĩñf seainarĩñfpi xe oneainĩnĩrĩ epfĩfámanĩ. ¹⁷ Ayf rĩpĩ nánĩrĩnĩ. Mĩñf seainarĩñfpi, ayf kwĩyfpi xwámámf wimĩnĩrĩ yarĩñfĩrĩnĩ. Kwĩyfpi enĩ mĩñf

seainarĩḡpimi xwámámf wimĩnĩrĩ yarĩḡfrĩni. Mĩḡf seainarĩḡpĩ tĩni kwĩyĩpĩ tĩni ámá midimidáni nĩmearorĩ mixĩ inarĩḡfápĩnĩḡf imónĩḡagĩ náni rarĩḡĩni. Ayĩnání kwĩyĩpĩ xe nĩneaipemeámĩ ounĩrĩ sĩḡwĩ nĩwinĩrónáyĩ, amĩpĩ mĩḡf seainarĩḡpimi dání oyaneyĩnĩrĩ seaimónarĩḡpĩ ananí epaxĩ mimónĩni. ¹⁸ Kwĩyĩpĩ xe nĩneaipemeámĩ ounĩrĩ sĩḡwĩ nĩwinĩrónáyĩ, ḡwĩ ikaxĩ eánĩḡpĩ xĩdĩpĩrĩ nání ḡwĩnĩḡf mĩseayárĩnĩni. ¹⁹ Mĩḡf inarĩḡfápĩ nání ámá nĩyĩnéni sĩḡání seaimónĩni. Mĩḡf ninĩróná rĩpĩ yarĩḡfárĩni. Íwĩ inĩro piaxĩ weánĩpaxĩpĩ ero rĩpeánanĩro nání yarĩḡfápĩ ero ²⁰ ḡwĩfápimi mewero ayá ero sĩmĩ tĩni inĩro mixĩnĩ rĩnĩro sĩpĩ dĩḡf yaiwinĩro mixĩ kĩnĩro xixewiámf rĩnĩro ewáramónĩro xepĩxepá rónĩro ²¹ sĩḡwĩ íwĩ winĩro inĩḡf xwapĩ nĩnĩmáná papĩkĩ ero papĩkĩ neróná uyĩnĩf ero xixegĩnĩ apĩ apĩ imónĩḡpĩ enĩ ero yarĩḡfárĩni. Enĩná ikwairĩf seainápa ámi axĩpĩ ikwairĩf oseaimĩni. Ámá apĩ apĩ yarĩḡfáyĩranĩ, apĩnĩḡf imónĩḡpĩ enĩ yarĩḡfáyĩranĩ, ayĩ Gorĩxoyá xwioxĩyo wĩ páwipĩrĩfámani. ²² E nerĩ aí ámá kwĩyĩ Gorĩxoyápĩ xe nĩneaipemeámĩ ounĩrĩ yarĩḡfáyĩ rĩpĩ yarĩḡfárĩni. Ámáyo dĩḡf sĩpĩ wirowĩ dĩḡf nĩfá winĩrĩ nĩwayĩrónĩro ḡwearo ayĩnĩ xe óf oneaimópoyĩnĩrĩ sĩḡwĩ winĩro ayá urĩmixĩro píráníḡf wirowĩ ámá dĩḡf uḡwiráripaxĩpĩni ero ²³ ayá rĩrĩmixĩf wipaxĩ imónĩro nĩpĩreánĩro yarĩḡfárĩni. ḡwĩ ikaxĩ bimi dání apĩ nĩpĩnĩ rĩnĩḡpĩ bi “Mepanĩ.” mĩrĩnĩni. ²⁴ Ámá Kiraisĩ Jisasoyá imónĩḡfáyĩ ḡĩḡf xámĩ nĩpĩkwĩnĩ mimónĩḡfápĩ —Apĩ sĩpĩ nání mĩḡf winĩro íeapá winĩrĩ yarĩḡfápĩrĩni. Apĩ rĩwĩ nĩmorĩná rĩxa yoxáfpámĩnĩḡf nĩyekwĩroáĩro pĩkiarĩḡfawixĩni. ²⁵ Kwĩyĩpĩ dĩḡf nĩyĩmĩḡf rĩxa s+xĩ neamĩmonḡf enagĩ nání apĩ nĩneaipemeámĩ

ouminiri yariŋŋpa oxídaneyi. ²⁶ Negŋ wiyŋ wiyŋné mixŋ mimeakŋniniŋpa oyaneyi. Sŋmisiŋ maineniŋpa erane sŋpi diŋŋ miyaiwiniŋpa erane oyaneyi.

6

“Xixegŋni bi bi arirá inŋŋrixiŋni.” urinŋ nániriŋni.

¹ Gŋ niriŋxiŋmeáyŋné, segŋyŋ wo uyŋniŋ éagi niwiniŋmeariŋáyŋ, kwiyŋpi nipemeami seawariŋŋyŋné sŋpi éomi awayiniŋ saŋionŋwiráŋŋrixiŋni. E neróná seáyŋ e nimóniro “Sŋpi xŋto éŋpa nene wí epaxenemani.” miyaiwipa éŋrixiŋni. Seyŋné eni ŋwŋ axŋpi epŋrixiŋniriŋ searariŋni. ² Segŋ winiyŋ diŋŋ ududŋ winariŋŋ imóniŋŋpi wí wímeáagi niwiniŋriŋáyŋ, arirá wíŋrixiŋni. Xixe e inŋŋrixiŋni. Seyŋné e nerónáyŋ, ŋwŋ ikaxŋ Kiraiso riŋŋpi xixeniŋ ŋniŋ yariŋŋoŋ. ³ Ámá wo “Nioniŋ seáyŋ e imóniŋáoniriŋni.” niyaiwinariŋŋagi aí o nepa seáyŋ e mimóniŋánáyŋ, ayŋ xewaniŋŋo yapŋ éwapŋnariniŋ. ⁴ Woxiniŋ woxiniŋ diŋŋ yariŋŋpi píranŋŋŋ sŋŋwŋ anaxŋdŋneŋ. E nerŋná xewaniŋŋoxiŋ “Apániŋ yariŋŋniŋ.” niŋsimóniriŋná ayŋ mixŋ meakŋniniŋpaxŋriŋni. E nerŋ aí ámá wí ŋniŋ rŋramŋŋyŋŋ niŋiriŋ “Nioniŋ yariŋŋapiŋ wí yariŋŋápiŋ ŋniŋ xixeniŋ mimóniniŋ.” niyaiwiniŋriŋ mixŋ miŋmeakŋniniŋpaniŋ. ⁵ Niŋŋnéniŋ xixegŋniŋ segŋ yariŋŋápiŋimiŋ dániŋ seaimeanŋá enagiŋ nániŋ rariŋŋniŋ.

⁶ Ámá xwiŋŋá Gorixoyápiŋ uréwapŋyariŋŋyŋŋ wigŋ amiŋpiŋ naŋŋŋ imóniŋŋyŋŋ biŋ niŋmearo wigŋ uréwapŋyariŋŋomiŋ biŋ miniŋ wíŋrixiŋni. ⁷ Yapŋ re méwapŋniŋpa éŋrixiŋni. Ámá wí Gorixomiŋ majiŋmajŋá niŋwikáriŋmánaŋ riŋpeririŋ umepaxŋriŋni. Ámá piŋ piŋ aiwá ŋwŋá nura núŋasaná xixeniŋ apiŋ miariŋŋá enagiŋ nániŋ rariŋŋniŋ. ⁸ Ámá ŋeapá winariŋŋpiŋniŋ yariŋŋáŋyŋŋ, ayŋ ámá omiŋŋyo aiwá ŋwŋá urariŋŋáŋyŋŋ yapŋ imóniŋŋoŋ. Aiwá yóŋ éŋpiŋ miariŋŋápa

wigť egťápimi dáni nimirńnińť nerťná nanńnińťrťárini. E epťrťa aí áamá kwíyťpi nipemeámĩ warĩńťpimi xťdarĩgťáyť wigť egťápimi dáni nimirńnińť nerťná dĩńť niyĩmĩńť tťgťáyť imónińťrťárini. ⁹ Ámáyo nańť niwiia nuranénáyť, anĩńť neainťagi aí nańť wiiarĩńwápi pńni mĩwiáripa éwanĩgĩni. Eńť samĩńť mĩneawepa nerť pńni mĩwiáripa nerťnáyť, aiwá míwáiná nańťni mianťwá enagi nání seararĩńĩni. ¹⁰ Ayĩnání sini epaxť nimónirťná áamá niyoni nańťni wiiwanĩgĩni. Negť Ámĩnáomi dĩńť wĩkwťrogťá nawĩni imónińťáyo ayť ańĩpaxť wiianťwáyťrĩni.

“*Kiraiso yoxáťpámi dáni neaińťpi náníni mĩxť meakńĩpaxťrĩni.*” urĩńť nánírĩni.

¹¹ Rťwamĩńť nionińť gť wé tńni nearťná xwéni xwéni neáa warĩńá rĩpi seyťné mí ómĩxťpoyť. ¹² Ámá iyť sťmť sťó owákwĩńťpoyĩnĩrĩ xixoyťpiť seamearĩgťáyť, ayť wigť wĩnĩyť “Apání e imónińťáyť rťa yarĩńo?” oneaiawĩpoyĩnĩrĩ sťó seawákwianĩro yarĩgťáyťrĩni. Ayť Judayť nene Jisaso yoxáťpámi neaińťpimĩni dĩńť wĩkwťroarĩńagwĩ nĩneanĩroná xeanĩńť neaikarĩpťrĩxĩnĩrĩ e yarĩgťáyťrĩni. ¹³ Ayť wĩ ŋwť ikaxť rĩnińť nĩpĩni xixeni yarĩgťáyť mimónińagťa aiwi seyťné sťó seawákwĩťápi nání wárixá imónanĩro nání seyťné iyť sťmť sťó owákwianeyĩnĩro wimónarĩńťrĩni. ¹⁴ Ayť e yarĩńagťa aí nionińť pípi nání seáyť e nimerĩ rĩmĩméĩni. Ámĩná Jisasi Kiraiso yoxáťpámi nĩperťná neaińťpi náníni nĩrĩrĩ yayť emťĩni. Ayť rĩpi nánírĩni. Kiraiso yoxáťpámť neapeĩńťpimĩ dáni áamá Gorĩxomi mĩxťdarĩgťáyť yarĩgťápi sini emťa nání piyťnińť imónĩrĩ gť sińwť wĩnińae dáni “Wigť yarĩgťápi eni piyťnińť rťa imónĩni?” yaiwiri enĩni. ¹⁵ Sťó

nɪwákwíníríná ayí ananíríní. Mɪwákwínípa neríná ayí ení ananíríní. Goríxo ámí xegí kwíyíþímí dání sɪŋí wí oimóníþoyínírí neaimíxíþí, ayí aníþaxí imóníŋí enagí nání seararíŋíní. ¹⁶ Ámá nioní seararíŋá apí íá nixíríro xídaríŋíáyo Goríxo wá wianírí nɪwayíróníro ŋweapírí nání wiirí éwíníŋíní. Isírerí xífoyá imóníŋíáyo ení e éwíníŋíní.

¹⁷ Nioní Jisasomí xídaríŋagí nání iwaní nɪmépeayígíþí ígí ríxa nɪwenagí nání wiyíné nioní díní ríá nixepaxí ámí bí mepa éíríxíní.

¹⁸ Gí níríxímeáyíné, Ámíná Jisasi Kiraiso wá seawianaríŋíþímí dání díní síxí oseamímoní. “E oentí.” nímónaríní.

Xwiyá Gorixoyá Siripirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 20 Jul 2017

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051